

Dopad současné hospodářské krize na zaměstnanost v ekonomických subjektech s 250 a více zaměstnanci

Kateřina Duspivová, Pavel Spáčil
TREXIMA, spol. s r.o., Zlín

Úvod

Ekonomická krize byla – a stále je – každodenně komentována odborníky i laickou veřejností, takže hrubou představu o tom, jak se krize projevila v České republice, si mohl udělat téměř každý. Snahy o hlubší analýzu vývoje některých ukazatelů však často naráží na problémy, které plynou z velkého množství údajů, přičemž není nutné zdůrazňovat, že z různých údajů lze dojít k různým výsledkům. S tímto problémem se potýkají především analýzy zabývající se ukazateli zaměstnanosti, neboť na jednu stranu zde existuje několik ukazatelů o počtu zaměstnanců (např. údaje z podnikového výkaznictví, výběrového šetření pracovních sil či národních účtů¹, ale na druhou stranu zde chybí informace o dalších jevech (např. počtu propouštěných osob či počtu zrušených pracovních míst).

Vzhledem k tomu, že v období hospodářské krize (a nejen v tomto období) by jednotlivé zainteresované subjekty využily i dodatečné informace týkající se oblasti zaměstnanosti, bude hlavním cílem tohoto příspěvku nalézt takové ukazatele, které budou popisovat zaměstnanost nejen z pohledu zaměstnavatelů, ale i z hlediska zaměstnanců. Budeme tedy hledat odpověď jednak na otázku, které ekonomické subjekty rušily či vytvářely pracovní místa, jednak na otázku, kdo vlastně byli ti, kteří byli ekonomickými subjekty v posledních letech propouštěni či najímáni.

Z výše uvedeného je zřejmé, že odpovědi na takové otázky nelze nalézt bez relevantního zdroje dat. Hledaný zdroj dat by měl obsahovat i individuální údaje o jednotlivých zaměstnancích, takže se v současné době jeví jako nejvhodnější zdroj dat Informační systém o průměrném výděлку (ISPV), který obsahuje údaje ze čtvrtletního šetření o průměrném výděлку prováděného Ministerstvem práce a sociálních věcí. Vzhledem k tomu, že ISPV není běžně používaným zdrojem dat v této oblasti, bude dalším cílem příspěvku ukázat, že data obsažená v ISPV je možné využívat nejen pro hodnocení vývoje odměňování zaměstnanců, ale i pro hodnocení vývoje zaměstnanosti.

1. Východiska a metodika výpočtu

V úvodu bylo uvedeno, že hlavním cílem tohoto příspěvku je nalézt ukazatele, které by vhodným způsobem popisovaly změny zaměstnanosti v ekonomických subjektech z hlediska zaměstnavatelů i z hlediska zaměstnanců, a zároveň by obě hlediska vhodně propojily. Při hledání takových ukazatelů se nabízí dvě možnosti – na jednu stranu je možné vytvořit zcela nové ukazatele „na míru“ místním podmínkám, na druhou stranu je možné hledat inspiraci u ostatních autorů, kteří se touto problematikou zabývají. Po zvážení všech výhod a nevýhod obou možností jsme se přiklonili k možnosti uvedené jako druhé v pořadí. K to-

¹ Vše publikováno Českým statistickým úřadem (ČSÚ).

muto rozhodnutí nás vedly dva důvody – za prvé již existuje propracovaný systém ukazatelů, jehož autory jsou především Davis a Haltiwanger², za druhé takto spočtené ukazatele mají jednu nezanedbatelnou výhodu – umožňují mezinárodní srovnání³.

Vzhledem k tomu, že se jedná o ukazatele zaměstnanosti, které nejsou v České republice standardně používány a nejsou za Českou republiku standardně ani kvantifikovány⁴, budou v této části nejdříve popsány jednotlivé ukazatele. Poté bude podrobněji popsán použitý soubor ekonomických subjektů a postup při výpočtu jednotlivých ukazatelů.

Sledované ukazatele

Jak již bylo naznačeno výše, vyjdeme především z ukazatelů používaných Davisem, Haltiwangerem a Schuhem (1996), kteří definují jak základní ukazatele, tak agregátní ukazatele zaměstnanosti v ekonomických subjektech. Mezi základní ukazatele používané Davisem, Haltiwangerem a Schuhem (1996) můžeme zařadit počet nově vytvořených pracovních míst, počet zrušených pracovních míst, počet propuštěných zaměstnanců a počet nově najatých zaměstnanců v rámci zvoleného souboru ekonomických subjektů během daného období. Mezi agregátní ukazatele lze potom zařadit např. čistou změnu zaměstnanosti, fluktuaci zaměstnanců či realokaci pracovních míst. Vzhledem k tomu, že je naším cílem popsat vývoj zaměstnanosti v ekonomických subjektech během ekonomické krize, zaměříme se především na základní ukazatele a čistou změnu zaměstnanosti.

Ukazatele používané Davisem, Haltiwangerem a Schuhem (1996) vyhovují i výše uvedené podmínce, tj. charakterizují změnu zaměstnanosti jak z pohledu ekonomických subjektů (nově vytvořená a zrušená pracovní místa), tak z pohledu zaměstnanců ekonomických subjektů (nově najatí a propuštění zaměstnanci). Oba pohledy však lze velice dobře propojit, a to prostřednictvím čisté změny zaměstnanosti (a případně i ostatních agregátních měr)⁵.

Vzhledem k tomu, že se jedná o ukazatele, které zatím nejsou v České republice standardně používány, bude v následující části uveden krátký přehled ukazatelů, kterými se bude tento příspěvek zabývat. U každého ukazatele bude uvedena i jeho definice. V dalších částech tohoto příspěvku budou tedy používány následující ukazatele:

- **Počet nově vytvořených pracovních míst** během příslušného období (*job creation*). Nově vytvořená pracovní místa se objevují u expandujících ekonomických subjektů, příp. u nově vznikajících. Pro účely analýzy byl počet nově vytvořených pracovních míst v příslušném ekonomickém subjektu určen jako rozdíl celkového počtu zaměstnanců na konci současného a předchozího období. Počet nově vytvořených pracovních míst v souboru ekonomických subjektů je roven součtu nově vytvořených pracovních míst v jednotlivých ekonomických subjektech.

² Hlavní východiska a motivy pro použití ukazatelů zaměstnanosti uvádí např. Davis a Haltiwanger (1989) či Davis a Haltiwanger (1990).

³ Ukazatele propracované Davisem, Haltiwangerem a kol. jsou kvantifikovány např. pro Belii (viz Geurts a Vets (2009)), Dánsko (viz Ibsen a Westergaard-Nielsen (2005)), Rakousko (viz Stiglbauer, Stahl a kol. (2002)), Velkou Británii (viz Blanchflower a Burgess (1996)), Kanadu (viz Baldwin, Dunne, a Haltiwanger (1998)) a samozřejmě pro USA (viz např. Davis, Haltiwanger a Schuh (1996)). Srovnání je samozřejmě možné provádět pouze s těmi zeměmi, které používají podobnou metodiku (tzn. mají podobně definované soubory, časové období, atd.).

⁴ Pro Českou republiku byla kvantifikace částečně provedena, ovšem na základě jiného zdroje dat a ne v takovém rozsahu, viz např. Jurajda a Terrell (2001) nebo Jurajda a Terrell (2002).

⁵ Dalšími agregátními mírami se zabývají např. Davis a Haltiwanger (1992), Davis, Haltiwanger a Schuh (1996), Moscarini (2001), Schuh a Triest (1998) či Kiyotaki a Lagos (2007).

- **Počet zrušených pracovních míst** během příslušného období (*job destruction*). Pracovní místa jsou rušena u ekonomických subjektů, které svou činnost utlumují, příp. zcela ukončují. Pro účely analýzy byl počet zrušených pracovních míst v příslušném ekonomickém subjektu určen jako rozdíl celkového počtu zaměstnanců na konci současného a předchozího období. Počet zrušených pracovních míst v souboru ekonomických subjektů je roven součtu zrušených pracovních míst v jednotlivých ekonomických subjektech.
- **Počet nově najatých zaměstnanců** během příslušného období (*hires*). Nově najatí zaměstnanci jsou ti, kteří byli v evidenčním počtu příslušných ekonomických subjektů na konci současného roku, ale nebyli v evidenčním počtu na konci předchozího roku.
- **Počet propuštěných zaměstnanců** během příslušného období (*separations*). Propuštění zaměstnanci jsou ti, kteří byli u příslušných ekonomických subjektů v evidenčním počtu na konci předchozího roku, ale na konci současného roku v evidenčním počtu již nebyli, příp. byli toho dne propuštěni. Propuštění zaměstnanci představují **všechny zaměstnance, kteří v daném období z ekonomického subjektu odešli** (nejsou zde tedy rozlišovány výpovědi ze strany zaměstnavatele a zaměstnance, odchody do starobního důchodu, apod.).
- **Čistá změna zaměstnanosti** v příslušném období (*net employment change*). Čistá změna zaměstnanosti je definována jako **rozdíl mezi počtem nově vytvořených a počtem zrušených pracovních míst**, příp. jako **rozdíl mezi počtem nově najatých a propuštěných zaměstnanců** během daného období.

Většina výše uvedených absolutních ukazatelů bude interpretována především v **relativním vyjádření**, přičemž **jmenovatel** použitý pro výpočet relativních měr bude určen jako **prostý průměr počtu zaměstnanců na konci současného a předchozího období**⁶.

Metodika výpočtu

Poté, co byly definovány jednotlivé ukazatele, je nutné definovat soubor ekonomických subjektů, na kterém bude analýza provedena, období, za které bude provedena, a v neposlední řadě proměnné, které budou uvažovány – a to takovým způsobem, aby bylo možné určit příslušné ukazatele. V případě, že bude zvolen odlišný postup ve srovnání s Davisem, Haltiwangerem a Schuhem (1996), který by ohrozil např. možnost mezinárodního srovnání, bude tento postup zdůvodněn.

Zdroj dat

Zdrojem dat, který bude využit pro kvantifikaci výše uvedených ukazatelů, bude Informační systém o průměrném výděлку (ISPV)⁷. ISPV byl za zdroj dat zvolen z několika důvodů, nicméně hlavní roli hrála skutečnost, že ISPV obsahuje individuální údaje o jednotlivých zaměstnancích, které jsou potřebné pro kvantifikaci ukazatelů z hlediska zaměstnanců (tj. ukazatelů týkajících se propuštěných a nově najatých zaměstnanců), jež nelze získat z jiného statistického šetření.

Soubor ekonomických subjektů

Vzhledem k tomu, že výše uvedené ukazatele dosud nebyly pro Českou republiku kvan-

⁶ Tento způsob výpočtu má oproti standardnímu výpočtu několik výhod, viz Tornquist, Vartia a Vartia (1985) a je některými autory upřednostňován, viz např. Lipsey (1975) či Samuelson (1967).

⁷ ISPV obsahuje údaje ze šetření, které provádí Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) pod názvem Čtvrtletní šetření o průměrném výděлку.

tifikovány na základě využití údajů ze standardního statistického šetření⁸, bude nutné nejdříve ověřit, zda je vůbec možné tyto ukazatele na základě takového šetření kvantifikovat (a to nejen z technického hlediska). Proto, aby bylo možné výsledky analýzy ověřit, nebude pilotní analýza provedena na úrovni základního souboru ISPV, ale na souboru ekonomických subjektů, které měly alespoň v jednom období **minimálně 250 zaměstnanců** a byly zařazeny v **podnikatelské sféře**. Výhodou takto definovaného souboru je skutečnost, že data od těchto ekonomických subjektů jsou **získávána plošně** a není nutné provádět do-počty⁹. V této fázi budou také – na rozdíl od Davise, Haltiwangera a Schuha (1996) – za základ zvoleny ekonomické subjekty, a nikoli místní činnostní jednotky, protože by došlo jednak k navýšení sledovaných ukazatelů, jednak by tento postup přinesl více technických problémů.

Období

Analýza bude provedena na základě údajů v Informačním systému o průměrném výdělků (ISPV) k 31. 12. 2007, 31. 12. 2008 a 31. 12. 2009, tzn. bude analyzován vývoj v letech 2008 a 2009. Vzhledem k tomu, že autoři z ostatních zemí používají především čtvrtletní, a nikoli roční data, nebude možné provést v této fázi mezinárodní srovnání.

Proměnné

Analýza se bude zabývat dvěma druhy objektů – ekonomickými subjekty a zaměstnanci příslušných ekonomických subjektů. U každého z těchto objektů budou zkoumány jiné typy znaků. U ekonomických subjektů bude sledován především počet zaměstnanců a odvětví ekonomické činnosti (CZ-NACE). U zaměstnanců budou sledovanými znaky především pohlaví, věk a v neposlední řadě také vykonávané zaměstnání (KZAM-R).

Technické provedení

Mezi zvolenými roky bylo nutné propojit ekonomické subjekty zařazené do souboru, aby bylo možné kvantifikovat výše uvedené ukazatele. Propojení bylo provedeno na základě jedinečného identifikátoru, kterým je IČO. Aby bylo možné kvantifikovat ukazatele z hlediska zaměstnanců, bylo nutné mezi obdobími propojit i jednotlivé zaměstnance. Pokud ponechal ekonomický subjekt svým zaměstnancům stejná identifikační čísla ve všech obdobích, bylo propojení provedeno na základě identifikačního čísla zaměstnance. Pokud podnik během sledovaného období změnil identifikační čísla zaměstnanců, potom byli zaměstnanci propojeni na základě současné shody několika znaků v jednotlivých letech (pohlaví, rok narození, atd.).¹⁰

⁸ Standardním statistickým šetřením se zde myslí šetření, které je zařazeno do programu statistických zjišťování, vyhlášených Českým statistickým úřadem ve sbírce zákonů pro příslušný kalendářní rok, přičemž zveřejnění programu statistických zjišťování na příslušný rok je podmínkou zpravodajské povinnosti vybraných subjektů a stává se zákonou.

⁹ Samozřejmě u těch ekonomických subjektů, které dodávají data v pořádku a včas.

¹⁰ Během propojování ekonomických subjektů i jednotlivých zaměstnanců byly identifikovány dva zásadní problémy, které bylo nutné vyřešit dříve, než bylo možné přistoupit ke kvantifikaci ukazatelů. První problém představovaly ekonomické subjekty, které byly identifikovány jako zaniklé, příp. nově založené. Po kontrole IČO těchto subjektů v Administrativním registru ekonomických subjektů (ARES) bylo zjištěno, že se ve skutečnosti nejedná o skutečně zaniklé/nově založené ekonomické subjekty, ale o ty, které vznikly fúzí splynutím, fúzí sloučením, odštěpením, apod. Tyto subjekty byly ze souboru ekonomických subjektů vyloučeny, protože by
(Poznámka pokračuje na str. 463)

2. Výsledky analýzy

Analýza z hlediska zaměstnanosti bude provedena nejdříve na úrovni celého souboru ekonomických subjektů. Na tuto analýzu naváže analýza z hlediska ekonomických subjektů, která se zaměří na vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích ekonomické činnosti. V další fázi bude provedena analýza z hlediska zaměstnanců ekonomických subjektů zařazených do souboru, a to především podle zaměstnání, věku a pohlaví.

2.1 Výsledky za celý soubor ekonomických subjektů

Analýza byla provedena na souboru ekonomických subjektů, který byl vytvořen z více než 1 400 ekonomických subjektů v jednotlivých letech. Vývoj základních ukazatelů týkajících se zaměstnanosti ukazuje tabulka 1.

Tabulka 1 **Absolutní ukazatele vývoje zaměstnanosti v souboru ekonomických subjektů**

Období	2008/2007	2009/2008
Celkový počet zaměstnanců	1 028 670	1 023 076
Nově vytvořená pracovní místa	41 422	23 473
z toho ve stálých subjektech	37 544	22 806
z toho v nových subjektech	3 878	667
Zrušená pracovní místa	75 165	98 540
z toho ve stálých subjektech	58 340	91 087
z toho v zaniklých subjektech	16 825	7 453
Nově najatí zaměstnanci	192 666	150 490
z toho ve stálých subjektech	188 788	149 823
z toho v nových subjektech	3 878	667
Propuštění zaměstnanci	226 409	225 557
z toho ve stálých subjektech	209 584	218 104
z toho v zaniklých subjektech	16 825	7 453

Pozn.: Celkový počet zaměstnanců souboru ekonomických subjektů je zde definován jako prostý průměr celkového počtu zaměstnanců souboru na konci současného a předchozího období (viz 1. kapitola). Všechny počty jsou uváděny **ve fyzických osobách**.

Stálé subjekty jsou ty ekonomické subjekty, které byly ekonomicky aktivní ve všech obdobích. Nové subjekty jsou takové, které byly v daném období nově založeny. Zaniklé subjekty jsou ty, které během daného období zanikly. Identifikace nových a zaniklých ekonomických subjektů byla provedena na základě informací z Registru ekonomických subjektů (RES) provozovaného ČSÚ.

Zdroj: ISPV

způsobily umělé navýšení počtu vytvořených i zrušených pracovních míst a propuštěných a najatých zaměstnanců, což se ve skutečnosti nestalo a subjekt změnil – velice jednoduše řečeno – pouze své IČO. Druhým problémem, který bylo nutné vyřešit, byla chybovost některých záznamů o zaměstnancích. Chybné záznamy opět způsobovaly navýšení počtu propuštěných a nově najatých zaměstnanců, neboť nebylo možné zaměstnance identifikovat v obou na sebe navazujících letech, ačkoli byl daný zaměstnanec v daném ekonomickém subjektu zaměstnán po celé zkoumané období. Vzhledem k tomu, že řešení tohoto problému je obtížnější než u předchozího, byly ze souboru vyloučeny ty ekonomické subjekty, u nichž více než 60 % záznamů nespĺňovalo podmínku, že zaměstnanec byl v evidenčním počtu poslední den předchozího roku a první den následujícího roku (tj. položka s kódem KONECEP byla v předchozím roce rovna nule) a zároveň se nevyskytl v datech následujícího roku.

Již na základě údajů z tabulky 1 se lze domnívat, že se krize v roce 2009 v souboru ekonomických subjektů skutečně projevila, protože došlo ve srovnání s rokem 2008 nejen k poklesu celkového počtu zaměstnanců, ale došlo i k poklesu počtu nově vytvářených míst na jedné straně, a na druhé straně k nárůstu počtu zrušených pracovních míst¹¹. Z hlediska pohybu zaměstnanců nedošlo k nárůstu počtu propouštěných zaměstnanců, ale došlo k výraznému poklesu počtu nově najatých zaměstnanců.

Absolutní ukazatele je možné doplnit relativními mírami, které ukazuje tabulka 2.

Tabulka 2 Relativní ukazatele vývoje zaměstnanosti v souboru ekonomických subjektů

Relativní ukazatel	2008/2007	2009/2008
	[%]	[%]
Nově vytvořená pracovní místa (<i>Job creation rate</i>)	4,0	2,3
Zrušená pracovní místa (<i>Job destruction rate</i>)	7,3	9,6
Nově najatí zaměstnanci (<i>Hires rate</i>)	18,7	14,7
Propuštění zaměstnanci (<i>Separations rate</i>)	22,0	22,0
Čistá změna zaměstnanosti (<i>Net employment change rate</i>)	-3,3	-7,3

Pozn.: Pro výpočet relativních ukazatelů byl jmenovatel definován jako prostý průměr celkového počtu zaměstnanců souboru na konci současného a předchozího období (viz 1. kapitola).

Zdroj: ISPV, vlastní výpočty

Co se týká základních relativních ukazatelů, tak z tabulky 2 vidíme, že zatímco v roce 2008 bylo zrušeno každé 14. pracovní místo, v roce 2009 to bylo již každé 10. pracovní místo. Ani u nově vytvořených pracovních míst nevypadala situace v roce 2009 lépe než v roce 2008 – v roce 2008 bylo nově vytvořené každé 25. pracovní místo, ale v roce 2009 až každé 44. pracovní místo. Stejný vývoj potvrzují samozřejmě i toky zaměstnanců – zatímco v roce 2008 byl nově najatý každý 5. zaměstnanec, v roce 2009 se jednalo až o každého 7. zaměstnance. V letech 2008 i 2009 byl rozvázan pracovní poměr s každým 5. zaměstnancem.

Jediná relativní míra v tabulce 2, která vyjadřuje čistou změnu, je čistá změna zaměstnanosti. Z tabulky 2 vidíme, že zaměstnanost klesala již během roku 2008 (-3,3 %), nicméně během roku 2009 došlo k akceleraci tempa jejího poklesu (-7,3 %).

Závěrem bychom mohli říci, že zkoumaný soubor ekonomických subjektů nevykazuje v roce 2009 zlepšení vývoje téměř žádného námi zvoleného ukazatele zaměstnanosti. Přesto je však obtížné stanovit, nakolik byl tento vývoj spojený s projevy krize a nakolik například s restrukturalizací a modernizací ekonomických subjektů, které by proběhly bez ohledu na vnější ekonomický vývoj.

¹¹ V této fázi je nutné upozornit na skutečnost, že počty nově najímaných i propouštěných zaměstnanců nemohou být automaticky zaměřovány s toky zaměstnanců z hlediska ekonomické aktivity a neaktivity, jak je používána např. ve výběrovém šetření pracovních sil. Propuštění zaměstnanci se nemusí automaticky stát nezaměstnanými, ale mohou být zaměstnáni u jiného subjektu, příp. se stát součástí ekonomicky neaktivních (např. starobní důchodci), a naopak – nově najímaní zaměstnanci mohou pocházet z ekonomicky aktivních (dříve zaměstnaných u jiného ekonomického subjektu nebo nezaměstnaných) i neaktivních osob (např. studenti).

2.2 Výsledky podle odvětví

Celkové výsledky analýzy na úrovni souboru jsou zajímavé, nicméně zakrývají vývoj v jednotlivých odvětvích. Na základě běžně dostupných informací se můžeme domnívat, že vývoj v jednotlivých odvětvích bude odlišný, což by mělo být dáno tím, nakolik bylo (či stále je) dané odvětví zasaženo ekonomickou krizí. Můžeme se domnívat, že ekonomická krize ovlivnila nejvíce odvětví peněžnictví a pojištnictví, a přelila se dále do ostatních odvětví, především do zpracovatelského průmyslu. U ostatních odvětví může být hodnocení na základě běžně dostupných informací složitější. Některé domněnky o vývoji vybraných odvětví se pokusíme dokázat (případně vyvrátit) na základě údajů ze souboru ekonomických subjektů.

Relativní četnosti zaměstnanců, nově vytvořených a zrušených pracovních míst v jednotlivých odvětvích v souboru ukazuje tabulka I v příloze. Vývoj hlavních ukazatelů zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích ukazuje potom tabulka II v příloze. Na základě těchto tabulek je možné vytipovat odvětví, která byla krizí zasažena pravděpodobně nejvíce, anebo nebyla pravděpodobně zasažena vůbec. Vzhledem k tomu, že se v některých případech nejedná o příliš významná odvětví (alespoň z hlediska podílu na celkovém počtu zaměstnanců v souboru), bude následující část věnována nejdříve třem nejvýznamnějším odvětvím podle tabulky I (tj. výrobě dopravních prostředků a zařízení, dopravě a skladování a velkoobchodu a maloobchodu), a poté několika méně významným. Méně významná odvětví z hlediska podílu na počtu zaměstnanců byla vybrána především podle toho, zda byla často zmiňována v souvislosti s projevy krize. Jedná se především o odvětví peněžnictví a pojištnictví a stavebnictví.¹²

Výroba dopravních prostředků a zařízení

Z tabulky II je patrné, že v odvětví výroby dopravních prostředků a zařízení (CZ-NACE CL) došlo během roku 2009 k **výraznému snížení čisté změny zaměstnanosti**, což bylo způsobeno především **nárůstem počtu zrušených pracovních míst**. Za zmínku však stojí skutečnost, že již v roce 2008 bylo v tomto odvětví zrušeno průměrně více pracovních míst než v celém souboru ekonomických subjektů. Počet nově vytvořených pracovních míst v tomto odvětví neklesl během roku 2009 tak výrazně ve srovnání s jinými odvětvími, nicméně v obou letech jsou i hodnoty tohoto ukazatele podprůměrné. Během roku 2009 tedy došlo v odvětví výroby dopravních prostředků a zařízení k dalšímu zhoršení situace v oblasti zaměstnanosti (v rámci souboru).

Doprava a skladování

Odvětví dopravy a skladování (sekce CZ-NACE H) představuje další významné odvětví z hlediska podílu na počtu zaměstnanců v souboru. Na základě údajů v tabulce II vidíme, že v tomto odvětví došlo během roku 2009 ke **zvýšení tempa rušení pracovních míst**. V tomto odvětví dále nebylo v roce 2009 vytvořeno tolik nových pracovních míst jako

¹² Dalším odvětvím, které bylo zmiňováno v souvislosti s ekonomickou krizí velice často, bylo odvětví činností v oblasti nemovitostí (CZ-NACE L). Vývoj ukazatelů v tabulce II sice indikuje, že se v tomto odvětví krize projevila, nicméně toto odvětví není v rámci souboru příliš reprezentativní (do tohoto odvětví jsou zařazena pouze 0,4 % zaměstnanců). Dalším důvodem, proč není toto odvětví dále zmiňováno, je i skutečnost, že společnosti zabývající se developerskou činností a následným prodejem nemovitostí nejsou zařazeny do tohoto odvětví, ale většinou do odvětví stavebnictví (CZNACE F).

v roce 2008. Výsledkem vývoje těchto ukazatelů je **pokles zaměstnanosti**, nicméně tento pokles (-4,9 %) je ve srovnání s celým souborem např. v roce 2009 (-7,3 %) o 2,4 p.b. nižší. Z výše uvedeného je patrné, že v odvětví dopravy a skladování došlo během roku 2009 – stejně jako u výroby dopravních prostředků a zařízení – ke **zhoršení situace** v oblasti zaměstnanosti, nicméně situace v tomto odvětví nevypadá v rámci souboru tak nepříznivě jako u ostatních odvětví.

Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel

Odvětví velkoobchodu a maloobchodu a oprav a údržby motorových vozidel (CZ-NACE G) je jediným významnějším odvětvím v souboru, u kterého **nedošlo** během roku 2009 k výraznému **zhoršení** vývoje sledovaných ukazatelů zaměstnanosti. Ve srovnání s rokem 2008 zde bylo během roku 2009 vytvořeno méně pracovních míst a nepatrně více pracovních míst bylo zrušeno. I přesto bylo toto odvětví – ve srovnání s ostatními odvětvími souboru – během roku 2009 v nadprůměrně dobrém stavu.

Peněžnictví a pojišťovnictví

Odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (CZ-NACE K) sice není jedním z nejvýznamnějších odvětví v souboru z hlediska podílu na počtu zaměstnanců, nicméně se můžeme domnívat, že krize zasáhla toto odvětví velmi výrazně. Tomuto předpokladu by měl odpovídat i vývoj námi sledovaných ukazatelů zaměstnanosti. Již první pohled na údaje v tabulce II však signalizuje, že naše hypotéza nebude správná. Během roku 2009 sice bylo v tomto odvětví průměrně vytvořeno méně nových pracovních míst než v celém souboru, na druhou stranu jich však bylo méně zrušeno. **Zaměstnanost** v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví **v roce 2009 klesala (-3,2 %)**, ovšem **klesala pomalejším tempem ve srovnání s celým souborem (-7,3 %)**. Vzhledem k tomu, že se krize projevila na finančních trzích již v roce 2007, mohli bychom se domnívat, že krize zasáhla odvětví peněžnictví a pojišťovnictví v našem souboru již v roce 2008. Údaje v tabulce II však neodpovídají ani tomuto předpokladu – čistá změna zaměstnanosti byla v tomto odvětví kladná (2,5 %), tj. zaměstnanost se v odvětví zvýšila, zatímco v celém souboru v průměru klesala (-3,3 %). Můžeme se tedy domnívat, že v rámci souboru ekonomických subjektů si toto odvětví – alespoň z hlediska zaměstnanosti – udrželo svou stabilitu.

Stavebnictví

Dalším odvětvím, o kterém se lze domnívat, že bylo krizí zasaženo, je stavebnictví (CZ-NACE F). Na základě údajů v tabulce II můžeme říci, že u tohoto odvětví došlo během roku 2009 k **výraznému poklesu čisté změny zaměstnanosti**, a to o 7,4 p.b. na -7,5 %. Tento pokles byl způsoben **současným poklesem počtu nově vytvořených pracovních míst a nárůstem počtu zrušených pracovních míst**. Tím se potvrdil i původní předpoklad o vývoji tohoto odvětví během roku 2009.

Závěrem této části můžeme říci, že se ukazatele zaměstnanosti vyvíjely v roce 2009 v jednotlivých odvětvích v souboru ekonomických subjektů velmi odlišně. Odvětví, u kterých došlo k výraznému **zhoršení** situace v oblasti zaměstnanosti, byla především odvětví **výroby dopravních prostředků a zařízení, dopravy a skladování a stavebnictví**. Odvětví, která si víceméně udržela **status quo z roku 2008**, byla především odvětví **velko-**

obchodu a maloobchodu a oprav a údržby motorových vozidel a překvapivě i odvětví peněžnictví a pojišťovnictví.

2.3 Výsledky podle hlavních tříd zaměstnání

Předchozí dvě části byly věnovány oblasti zaměstnanosti, a to především z pohledu ekonomických subjektů. Vzhledem k tomu, že lze některé ukazatele využít i pro analýzu vývoje zaměstnanosti z pohledu samotných zaměstnanců, budou další části věnovány hledání odpovědi na otázku, kdo vlastně byli ti, se kterými byl rozvázán pracovní poměr, příp. byli nově přijati.

V předchozí části bylo zjištěno, že se situace v oblasti zaměstnanosti zhoršila mj. v odvětví výroby dopravních prostředků a zařízení, dopravy a skladování a stavebnictví. Vzhledem k tomu, že je v těchto odvětvích zaměstnána velká část manuálních pracovníků, můžeme se – nejen na základě těchto informací – domnívat, že během roku 2009 došlo v rámci souboru ekonomických subjektů k většímu propouštění právě manuálních pracovníků. Naopak velké změny neočekáváme např. u vedoucích, vědeckých, zdravotnických a pedagogických pracovníků, neboť se většinou jedná buď o klíčové zaměstnance daného ekonomického subjektu, nebo o zaměstnance subjektů, které nejsou ekonomickým vývojem přímo dotčeny. Tyto předpoklady se pokusíme potvrdit právě v této části.

Ukazateli, které budou v této části sledovány, budou především ukazatele týkající se propuštěných a nově přijatých zaměstnanců. Ukazatele týkající se zrušených a nově vytvářených pracovních míst nebude možné využít vzhledem k jejich definici¹³. Kategorie zaměstnání budou zkoumány na úrovni hlavních tříd zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM-R).

Sledované relativní ukazatele ukazuje tabulka III v příloze, ve které jsou kromě sledovaných ukazatelů uvedeny i podíly jednotlivých hlavních tříd na počtu zaměstnanců v souboru.

Na základě tabulky III můžeme usoudit, že naše původní představa o vývoji jednotlivých zaměstnání byla správná. Z hlediska čisté změny zaměstnanosti byla **situace v roce 2009** opravdu **nejhorší u manuálních pracovníků, především v 6. – 9. hlavní třídě zaměstnání**. Vzhledem k tomu, že v 6. třídě zaměstnání není zahrnuto ani 1 % zaměstnanců ani v jednom sledovaném období, tuto třídu v dalších úvahách zanedbáme. Pokud se zaměříme na významnější třídy zaměstnání, kam jsou zařazeni manuální pracovníci (7. – 9. hlavní třída), tak z tabulky III vidíme, že v roce 2009 došlo ve srovnání s rokem 2008 k poklesu nově najatých zaměstnanců o 3 až 5 p.b. Na druhou stranu došlo i k nárůstu počtu propuštěných zaměstnanců, přičemž v roce 2009 byl rozvázán pracovní poměr téměř s každým 4. zaměstnancem v 7. – 9. třídě zaměstnání.

U ostatních hlavních tříd zaměstnání, tj. u **1. – 5. třídy**, neklesala zaměstnanost v roce 2009 takovým tempem jako u 6. – 9. třídy. Čistá změna zaměstnanosti činila v rámci této skupiny minimálně -5,4 % u 3. třídy, což je o 5,6 p.b. více ve srovnání s maximální čistou

¹³ Např. počet zrušených pracovních míst v příslušném ekonomickém subjektu je určen jako rozdíl celkového počtu zaměstnanců k 31.12. současného a předchozího roku. Pokud bylo v rámci ekonomického subjektu zrušeno 5 pracovních míst a 4 nová místa byla vytvořena, je podle definice zrušeno jedno pracovní místo. Pokud byla pracovní místa zařazena do různých tříd KZAM-R, pak není možné určit konkrétní KZAM-R, se kterým bylo ono jedno zrušené pracovní místo spojeno.

změnou zaměstnanosti ve skupině manuálních pracovníků (-11,0 % u 9. třídy). Z hlediska zaměstnanců v 1. – 5. třídě, se kterými byl **rozvázán pracovní poměr**, rovněž **nedošlo během roku 2009 k výrazné změně**. V roce 2009 byl propuštěný každý 6. zaměstnanec z 1. a 2. třídy, každý 5. zaměstnanec ze 3. a 4. třídy a každý 3. zaměstnanec z 5. třídy. Zajímavé jsou dále i výsledky z hlediska nově přijatých zaměstnanců. V 1. – 5. hlavní třídě zaměstnání totiž došlo během roku 2009 k **poklesu počtu nově přijatých zaměstnanců** stejně jako u manuálních pracovníků (KZAM 6–9).

2.4 Výsledky podle vybraných demografických znaků

Po zhlédnutí výsledků analýzy vývoje zaměstnanosti z hlediska jednotlivých zaměstnání je zřejmé, že bude vhodné tuto analýzu doplnit analýzou podle demografických znaků zaměstnanců. Tímto by se měla doplnit i odpověď na otázku, kdo byli ti, kteří byli během roku 2009 propuštěni nebo nově najímáni.

Vzhledem k tomu, že lze na základě údajů z ISPV analyzovat pohyby zaměstnanců pouze podle některých demografických znaků, bude následující analýza provedena pro znaky věk a pohlaví. Z hlediska pohlaví je pravděpodobné, že během roku 2009 byly propouštěny více ženy. Z hlediska věku lze předpokládat, že se vyšší propouštění projeví především u zaměstnanců kolem 60 let věku, tj. těsně před dosažením důchodového věku, a u zaměstnanců do 30 let věku, o kterých lze předpokládat, že se jedná z velké části o absolventy bez významnější praxe.

Ukazatele, které budou sledovány z hlediska věku a pohlaví, budou stejné jako v předchozí části, tj. budou sledovány ukazatele týkající se propuštěných a nově přijatých zaměstnanců.¹⁴

Analýza podle věku bude provedena v desetiletých věkových skupinách, které jsou vytvořeny na základě dokončených let věku. Výjimkou je logicky první skupina, která zahrnuje pouze zaměstnance mezi 15 a 19 dokončenými lety věku. Výsledky podle věku ukazuje tabulka IV v příloze, ve které jsou kromě sledovaných ukazatelů uvedeny i podíly jednotlivých věkových skupin na počtu zaměstnanců v souboru ekonomických subjektů.

Z tabulky IV je patrné, že zhruba od 50 let věku docházelo v obou letech ke změně úrovně čisté změny zaměstnanosti, tj. **zaměstnanost začala od 50 let věku výrazně klesat**. S tímto souvisí i vývoj nově najatých a propuštěných zaměstnanců.

V případě, že bychom dále uvažovali pouze významnější věkové skupiny z hlediska jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců v souboru ekonomických subjektů (viz tabulka IV), tj. věkové skupiny mezi 20 a 59 lety věku, došli bychom k obdobnému závěru – zaměstnanost klesala během roku 2009 nejvíce u věkové skupiny mezi 50 a 59 lety (-12,4 %). Pokud bychom vzali v úvahu meziroční změnu, potom z roku 2008 na rok 2009 klesala zaměstnanost opět nejvíce u 50 až 59letých (z -6,6 % na -12,4 %, tj. o 5,8 p.b.). Druhá věková skupina, u které došlo k výraznějšímu poklesu zaměstnanosti, byli zaměstnanci mezi 20 a 29 lety věku. U této věkové skupiny klesala zaměstnanost v roce 2009 rychleji (-5,1 %) než v roce 2008 (-1,3 %), nicméně čistá změna zaměstnanosti byla v této věkové skupině v roce 2009 na jiné úrovni než u 50letých a starších zaměstnanců (-5,1 % vs. -12,4 %).

¹⁴ Viz poznámka pod čarou č. 13.

Výsledky analýzy podle pohlaví jsou shrnuty v tabulce V v příloze. V této tabulce jsou opět uvedeny i podíly mužů a žen na celkovém počtu zaměstnanců v souboru ekonomických subjektů.

Výsledky z hlediska pohlaví, které ukazuje tabulka V, jsou částečně v rozporu s původní představou o vývoji zaměstnanosti jednotlivých pohlaví během roku 2009. Tabulka V ukazuje, že zaměstnanost klesala v roce 2008 rychleji u žen (-3,6 %) než u mužů (-3,0 %), ale v roce 2009 nastala opačná situace a zaměstnanost žen (-6,8 %) klesala pomaleji než zaměstnanost mužů (-7,8 %). Z tabulky V dále vyplývá, že ženy byly v letech 2008 i 2009 častěji propouštěny než muži, ale na druhou stranu byly také častěji nově přijímány.

Závěrem této části můžeme říci, že analýza vybraných ukazatelů z hlediska věku prokázala naše původní předpoklady – **nejhorší vývoj ukazatelů zaměstnanosti nastal během roku 2009 především u zaměstnanců starších 50 let a u zaměstnanců do 30 let věku**, přičemž zaměstnanci starší 50 let byli nepříznivým ekonomickým vývojem postiženi pravděpodobně více. Analýza z hlediska pohlaví však původní předpoklady nepotvrdila – na základě vývoje jednotlivých ukazatelů zaměstnanosti je možné učinit závěr, že **ženy nebyly ani v jednom sledovaném roce postiženy ekonomickým vývojem výrazněji než muži**.

Závěr

Hlavním cílem tohoto příspěvku bylo nalézt ukazatele, které by vhodným způsobem popisovaly změny zaměstnanosti během současné ekonomické krize, a to nejen z hlediska ekonomických subjektů (tj. zaměstnavatelů), ale i z hlediska zaměstnanců. Všechny tyto požadavky splňuje systém ukazatelů vypracovaný Davisem, Haltiwangerem a Schuhem (1996), a proto byly jejich ukazatele použity i v tomto příspěvku. Ukazatele, které charakterizují změnu zaměstnanosti z pohledu ekonomických subjektů, se týkaly počtu nově vytvořených a zrušených pracovních míst, a ukazatele, které charakterizují změnu z pohledu zaměstnanců, se týkaly nově najatých a propuštěných zaměstnanců. Oba pohledy bylo potom možné propojit prostřednictvím čisté změny zaměstnanosti.

Výsledky analýzy potvrdily, že zvolené ukazatele vhodně doplňují běžně používané ukazatele zaměstnanosti, a dokonce poskytují cenné informace navíc (především z hlediska struktury rušených a nově vytvářených pracovních míst či propuštěných a nově najatých zaměstnanců), což je možné právě díky podobě dat obsažených v ISPV. Z tohoto hlediska můžeme učinit závěr, že data obsažená v ISPV je skutečně možné využít nejen pro analýzy z hlediska odměňování, ale i pro analýzy vývoje zaměstnanosti v České republice.

Výše uvedené ukazatele byly v pilotní analýze kvantifikovány na základě ročních dat. Pokud by však byly tyto ukazatele kvantifikovány pravidelně a především ve čtvrtletních intervalech, mohly by se stát cenným indikátorem ekonomického vývoje, neboť by je bylo možné kvantifikovat ve velmi krátkém čase po skončení příslušného čtvrtletí. Pokud by byla navíc známa struktura těchto ukazatelů i z hlediska odměňování zaměstnanců – což ISPV umožňuje, byl by přínos pro potencionální uživatele mnohem vyšší.

Samotné výsledky analýzy většinou odpovídají běžným představám o situaci na trhu práce. V rámci souboru ekonomických subjektů bylo zjištěno, že během roku 2009 došlo ke zhoršení sledovaných relativních ukazatelů zaměstnanosti. Z hlediska jednotlivých odvětví bylo potvrzeno, že v rámci souboru se odvětví vyvíjela odlišně – některá odvětví si více-

méně udržela svůj stav v oblasti zaměstnanosti z předchozího období (např. velkoobchod a maloobchod a opravy a údržba motorových vozidel a odvětví peněžnictví a pojišťovnictví), u jiných odvětví došlo k výraznému poklesu zaměstnanosti (např. výroba dopravních prostředků a zařízení, doprava a skladování a stavebnictví).

Co se týká pravděpodobného dopadu krize z hlediska zaměstnanců ekonomických subjektů zařazených do souboru, je možné učinit závěr, že z hlediska čisté změny zaměstnanosti byla situace v roce 2009 nejhůřší u manuálních pracovníků, především v 6. – 9. hlavní třídě zaměstnání. V těchto třídách zaměstnání došlo i k nárůstu počtu propuštěných zaměstnanců, přičemž v roce 2009 byl např. rozvázán pracovní poměr téměř s každým 4. zaměstnancem v 7. – 9. třídě zaměstnání. U ostatních hlavních tříd zaměstnání, tj. u 1. – 5. třídy, neklesala zaměstnanost v roce 2009 takovým tempem jako u 6. – 9. třídy. Z hlediska zaměstnanců v 1. – 5. třídě, se kterými byl rozvázán pracovní poměr, rovněž nedošlo během roku 2009 k výrazné změně.

Pomocí analýzy vybraných ukazatelů z hlediska věku bylo prokázáno, že během roku 2009 se vyvíjely ukazatele zaměstnanosti nejhůřše především u zaměstnanců starších 50 let a u zaměstnanců do 30 let věku, přičemž zaměstnanci starší 50 let byli nepříznivým ekonomickým vývojem postiženi více. Analýza z hlediska pohlaví ukázala, že ženy nebyly ani v jednom sledovaném roce postiženy ekonomickým vývojem výrazněji než muži.

Závěrem lze říci, že analýza splnila veškerá očekávání, a proto by bylo zřejmě vhodné analýzu v budoucnosti rozšířit. Pokud vezmeme v úvahu i podobu dat v Informačním systému o průměrném výdělku, nabízí se několik možností dalšího směřování, např. propojení hlediska zaměstnanosti a odměňování, dopočet ukazatelů na úroveň základního souboru ekonomických subjektů (což by umožnilo srovnání s ukazateli publikovanými ČSÚ), využití čtvrtletních dat (což by usnadnilo případné mezinárodní srovnání), rozšíření sledovaného období (což by umožnilo analýzu sledované oblasti před hospodářskou krizí) a v neposlední řadě rozšíření o další charakteristiky zaměstnanců (např. o dobu zaměstnání u daného ekonomického subjektu) i ekonomických subjektů (např. doba působení na trhu, hledisko produktivity, druh vlastnictví, atd.).

Literatura

- [1] Baldwin, J., Dunne, T. and J. Haltiwanger (1998). A Comparison of Job Creation and Job Destruction in Canada and the United States. *The Review of Economics and Statistics*, Vol. 80. No. 3, pp. 347–356.
- [2] Blanchflower D., Burgess S. (1996). Job creation and destruction in Great Britain in the 1980s. *Industrial and Labor Relations Review*, Vol. 50, No.1, pp. 17–38.
- [3] Davis, S. J., Haltiwanger, J. (1989). Gross Job Creation, Gross Job Destruction, and Employment Reallocation. Hoover Institution Working Papers in Economics, E-89-33 (November), The Hoover Institution, Stanford University.
- [4] Davis, S. J., Haltiwanger, J. (1990). Gross Job Creation and Destruction: Microeconomic Evidence and Macroeconomic Implications. *NBER Macroeconomics Annual*, V, pp. 123–168.
- [5] Davis, S. J., Haltiwanger (1992). Gross Job Creation, Gross Job Destruction, and Employment Reallocation. *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 107, No. 3, pp. 819–863.

- [6] Davis, S. J., Haltiwanger, J. C., Schuh, S. (1996). *Job Creation and Destruction*. The MIT Press, Cambridge, MA.
- [7] Geurts, K., Ramioul, M., Vets, P. (2009). Using employee flows to improve measures of job creation and destruction and firm dynamics: The case of Belgium. MPRA Paper, No. 15306, University Library of Munich, Germany.
- [8] Ibsen, R., Westergaard-Nielsen, N. (2005). Job Creation and Destruction over the Business Cycles and the Impact on Individual Job Flows in Denmark 1980–2001. *Advances in Statistical Analysis*, Springer, Vol. 89, No. 2, pp. 183–207.
- [9] Jurajda, Š., Terrell, K. (2001). What Drives the Speed of Job Reallocation during Episodes of Massive Adjustment? CERGE-EI Working Papers, No.170, The Center for Economic Research and Graduate Education – Economic Institute, Praha.
- [10] Jurajda, Š., Terrell, K. (2002). Job Growth in Early Transition: Comparing Two Paths. CERGE-EI Working Papers, No. 201, The Centre for Economic Research and Graduate Education – Economic Institute, Praha.
- [11] Kiyotaki, N., Lagos, R. (2007). A Model of Job and Worker Flows. *The Journal of Political Economy*, Vol. 115, No. 5 (October), pp. 770–819.
- [12] Lipsey, R. G., Chrystal K. A. (1995). *An Introduction to Positive Economics* (8th ed.). Oxford University Press, Oxford.
- [13] Moscarini, G. (2001). Excess Worker Reallocation. *The Review of Economic Studies*, Vol. 68, No. 3, pp. 593–612.
- [14] Samuelson, P. A., Nordhaus W. D. (2005). *Economics*. 18th edition, McGraw-Hill, New York.
- [15] Schuh, S., Triest, R. (1998). Job Reallocation and the Business Cycle: New Facts for an Old Debate. In: Fuhrer, J. and Schuh S., eds., *Beyond Shocks: What Causes Business Cycles?*, Federal Reserve Bank of Boston, pp. 271–337.
- [16] Stiglbauer, A. M., Stahl F., Winter-Ebmer, R., Zweimüller, J. (2002). Job Creation and Job Destruction in a Regulated Labor Market: The Case of Austria. Working Paper, No. 0205 (July), Johannes Kepler University of Linz.
- [17] Tornquist, L., Vartia, P., Vartia, Y. (1985). How Should Relative Change Be Measured? *The American Statistician*, Vol. 39, No. 1, pp. 43–46.

Internetové zdroje

- [1] Informační systém o průměrném výdělku (ISPV) www.ispv.cz
- [2] Administrativní registr ekonomických subjektů (ARES) <http://www.info.mfcr.cz/ares/>

Kateřina Duspivová, TRIXIMA, spol. s r.o., Smíchov Gate, Plzeňská 3217/16, 150 00 Praha 5, e-mail: duspivova@trexima.cz

Pavel Spáčil, TRIXIMA, spol. s r.o., Tř. T. Bati 299, 764 21 Zlín – Louky, e-mail: spacil@trexima.cz

Abstract

The main aim of this article is to present new approach to the analysis of the data on employment available in the Average Earnings Information System (AEIS) and with the help of this approach to

quantify the impact of economic crisis on selected economic subjects. In our pilot analysis, we were concerned with the data on the economic subjects that employed more than 250 employees at least at one year taken into consideration (i.e. in the year 2007, 2008 or 2009). With data on job flows and employees' flows from the data source mentioned above, we show, that the economic crisis has probably taken some effect in the economic subjects classified into our sample. Furthermore, we show that jobs in some industries have been destroyed more frequently than jobs in the others. Last but not least we show that employees, who have left economic subjects (voluntarily or involuntarily) more often than other employees, have been blue-collar workers and employees older than 50 years.

Key words: economic crisis, employment, job creation, job destruction, job flows, hires, separations, net employment change.

Seznam použitých zkratk:

ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
CZ-NACE	Odvětví ekonomické činnosti podle Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE
ČSÚ	Český statistický úřad
IČO	Identifikační číslo ekonomického subjektu evidované ČSÚ
ISPV	Informační systém o průměrném výděлку
KONECEP	Položka „Poslední den v evidenčním počtu“ šetřená ve Čtvrtletním šetření o průměrném výděлку
KZAM-R	Zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání – rozšířené KZAM-R
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
RES	Registr ekonomických subjektů
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil

Příloha

Tabulka I Podíly jednotlivých odvětví na počtu zaměstnanců, počtu nově vytvořených a zrušených pracovních míst v souboru ekonomických subjektů v letech 2008 a 2009

Odvětví ekonomické činnosti (CZ-NACE)		Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v souboru		Podíl na počtu nově vytvořených míst v souboru		Podíl na počtu zrušených míst v souboru	
		2008/2007	2009/2008	2008/2007	2009/2008	2008/2007	2009/2008
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
A	Zemědělství, lesnictví a rybnářství	1,1	1,0	0,1	0,5	2,1	1,4
B	Těžba a dobývání	1,4	1,5	0,2	0,9	0,2	0,5
C	Zpracovatelský průmysl	46,5	43,8	35,4	31,1	58,1	65,9
v tom:							
CA	Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	3,7	3,7	3,4	7,6	3,7	2,7
CB	Výroba textilií, oděvů, usní a souvisejících výrobků	1,8	1,4	1,1	0,2	5,3	3,4
CC	Zpracování dřeva, výroba papíru a výrobků u ních, tisk a rozmnožování nahaných nosičů	1,7	1,6	0,9	1,8	2,7	2,6
CD	Výroba koksů a rafinovaných ropných výrobků	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
CE	Výroba chemických látek a chemických přípravků	1,6	1,5	2,3	0,2	3,0	1,7
CF	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků	0,5	0,5	0,5	0,6	0,4	0,4
CG	Výroba pryžových, plastových a ostatních nekovových minerálních výrobků	5,0	4,5	3,2	3,9	8,1	5,9
CH	Výroba základních kovů, hutní zpracování a slévárnictví a výroba kovových konstrukcí a kovářských výrobků kromě strojů a zařízení	6,6	6,4	5,0	6,1	4,0	11,3
CI	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení	2,6	2,6	2,1	3,2	2,7	5,1
CJ	Výroba elektrických zařízení	4,2	3,9	5,4	1,4	3,3	7,5
CK	Výroba strojů a zařízení j.n.	5,2	4,6	2,0	0,7	8,2	9,5
CL	Výroba dopravních prostředků a zařízení	11,0	10,6	5,7	3,6	13,8	13,3
CM	Výroba nábytku, ostatní zpracovatelský průmysl a opravy a instalace strojů a zařízení	2,5	2,4	3,8	1,8	2,8	2,4
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	1,2	1,2	0,8	0,6	2,2	0,4
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	1,9	1,9	1,7	2,1	0,7	0,4
F	Stavebnictví	3,6	3,7	4,7	5,0	2,6	4,1
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	10,9	11,3	14,9	22,4	9,1	8,2
H	Doprava a skladování	10,9	11,4	14,6	2,3	6,1	6,3
I	Ubytování, stravování a pohostinství	1,1	1,1	1,3	1,4	0,7	1,0
J	Informační a komunikační činnosti	3,2	3,4	3,3	11,7	2,3	2,5
K	Peněžnictví a pojištnictví	5,1	5,1	8,7	1,8	3,1	2,1
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	0,4	0,4	1,8	0,3	0,1	1,3
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	0,7	0,9	0,9	0,6	0,4	0,7
N	Administrativní a podpůrné činnosti	3,7	3,6	4,8	5,1	9,2	4,0
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,6	0,6	0,1	0,3	0,1	0,2
P	Vzdělávání	3,6	3,8	4,4	5,5	0,2	0,5
Q	Zdravotní a sociální péče	3,9	5,0	2,3	8,3	1,7	0,4
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,2	0,3	0,0	0,0	1,1	0,1
S	Ostatní činnosti	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
U	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Pozn.: Celkový počet zaměstnanců souboru je zde definován jako prostý průměr celkového počtu zaměstnanců souboru na konci současného a předchozího období.

Zdroj: ISPV, vlastní výpočty

Tabulka II Relativní ukazatele vývoje zaměstnanosti podle odvětví (CZ-NACE) v souboru

Relativní ukazatel		Nová pracovní místa		Zrušená pracovní místa		Čistá změna zaměstnanosti	
		<i>(Job creation rate)</i>		<i>(Job destruction rate)</i>		<i>(Net employment change rate)</i>	
Odvětví ekonomické činnosti (CZ-NACE)		2008/2007	2009/2008	2008/2007	2009/2008	2008/2007	2009/2008
		[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
A	Zemědělství, lesnictví a rybnářství	0,5	1,2	13,7	14,4	-13,2	-13,2
B	Těžba a dobývání	0,7	1,3	0,8	3,4	-0,1	-2,1
C	Zpracovatelský průmysl	3,1	1,6	9,1	14,5	-6,1	-12,9
v tom:							
CA	Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	3,6	4,7	7,2	6,9	-3,6	-2,2
CB	Výroba textilií, oděvů, usní a souvisejících výrobků	2,4	0,3	21,9	23,2	-19,5	-23,0
CC	Zpracování dřeva, výroba papíru a výrobků u nich, tisk a rozmnožování nahraňných nosičů	2,1	2,5	11,5	15,2	-9,4	-12,8
CD	Výroba koksu a rafinovaných ropných výrobků	1,1	0,0	2,7	4,1	-1,6	-4,1
CE	Výroba chemických látek a chemických přípravků	5,8	0,3	13,8	10,9	-8,1	-10,6
CF	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků	3,6	2,4	5,9	6,7	-2,3	-4,4
CG	Výroba pryžových, plastových a ostatních nekovových minerálních výrobků	2,6	2,0	11,9	12,7	-9,3	-10,7
CH	Výroba základních kovů, hutní zpracování a slévárství a výroba kovových konstrukcí a kovárenských výrobků kromě strojů a zařízení	3,0	2,2	4,4	16,9	-1,4	-14,7
CI	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení	3,2	2,9	7,6	19,2	-4,4	-16,3
CJ	Výroba elektrických zařízení	5,1	0,8	5,8	18,4	-0,6	-17,5
CK	Výroba strojů a zařízení j.n.	1,6	0,4	11,6	19,8	-10,1	-19,5
CL	Výroba dopravních prostředků a zařízení	2,2	0,8	9,2	12,3	-7,0	-11,5
CM	Výroba nábytku, ostatní zpracovatelský průmysl a opravy a instalace strojů a zařízení	6,2	1,7	8,3	9,9	-2,2	-8,2
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	2,7	1,2	12,9	3,2	-10,2	-2,0
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	3,6	2,5	2,6	1,9	1,0	0,6
F	Stavebnictví	5,1	3,1	5,3	10,7	-0,1	-7,5
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	5,5	4,6	6,2	7,0	-0,6	-2,4
H	Doprava a skladování	5,4	0,5	4,1	5,4	1,3	-4,9
I	Ubytování, stravování a pohostinství	4,7	2,8	4,6	8,2	0,2	-5,4
J	Informační a komunikační činnosti	4,1	7,8	5,4	7,0	-1,3	0,8
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	6,9	0,8	4,4	4,0	2,5	-3,2
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	16,8	1,5	2,1	27,3	14,7	-25,8
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	5,6	1,6	3,9	7,1	1,7	-5,5
N	Administrativní a podpůrné činnosti	5,2	3,2	18,3	10,6	-13,1	-7,4
O	Věřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,8	0,9	1,3	3,2	-0,5	-2,2
P	Vzdělávání	4,9	3,3	0,4	1,3	4,5	2,0
Q	Zdravotní a sociální péče	2,3	3,8	3,2	0,8	-0,9	3,0
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,8	0,0	32,5	3,7	-31,8	-3,7
S	Ostatní činnosti	0,0	6,0	9,4	0,0	-9,4	6,0
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
U	Činnosti exteriorních organizací a orgánů	5,8	0,3	13,8	10,9	-8,1	-10,6
Celkem		4,0	2,3	7,3	9,6	-3,3	-7,3

Pozn.: Pro výpočet relativních ukazatelů v jednotlivých odvětvích byl jmenovatel definován jako prostý průměr celkového počtu zaměstnanců daného odvětví na konci současného a předchozího období.

Zdroj: ISPV, vlastní výpočty

Tabulka III Relativní ukazatele vývoje zaměstnanosti podle hlavních tříd zaměstnání (KZAM-R) v souboru ekonomických subjektů

Relativní ukazatel	Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v souboru				Nově najatí zaměstnanci (Hires rate)				Propuštění zaměstnanci (Separations rate)				Čistá změna zaměstnanosti (Net employment change rate)				
	2008/2007		2009/2008		2008/2007		2009/2008		2008/2007		2009/2008		2008/2007		2009/2008		
	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	
Hlavní třída Klasifikace zaměstnání (KZAM-R)																	
1 Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	6,1	6,3	12,6	11,0	-1,6	17,0	16,1	-0,9	-4,4	-5,2	-0,7						
2 Vědeckí a odborní duševní pracovníci	10,6	11,5	19,2	15,6	-3,6	17,9	16,3	-1,6	1,3	-0,7	-2,1						
3 Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci	18,8	19,6	16,2	13,1	-3,0	18,0	18,6	0,5	-1,8	-5,4	-3,6						
4 Nižší administrativní pracovníci	9,2	9,3	23,1	17,1	-6,1	23,4	19,4	-4,0	-0,3	-2,3	-2,1						
5 Provozní pracovníci ve službách a obchodu	7,4	7,8	32,8	27,7	-5,2	32,5	29,7	-2,8	0,3	-2,0	-2,3						
6 Dělníci v zemědělství, lesnictví a rybnářství	0,4	0,3	15,6	15,5	-0,1	36,0	36,4	0,4	-20,4	-20,9	-0,6						
7 Řemeslníci, výrobci a zpracovatelé	19,0	18,1	14,7	10,7	-4,0	20,1	23,2	3,1	-5,5	-12,5	-7,1						
8 Obsluha strojů a zařízení	22,4	21,3	18,4	13,2	-5,2	23,3	25,1	1,8	-4,9	-11,9	-7,0						
9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	6,1	5,8	21,9	19,2	-2,8	31,8	30,1	-1,7	-9,9	-11,0	-1,1						
Celkem	100,0	100,0	18,7	14,7	-4,0	22,0	22,0	0,0	-3,3	-7,3	-4,1						

Pozn.: Pro výpočet relativních ukazatelů v jednotlivých třídách byl jmenovatel definován jako prostý průměr celkového počtu zaměstnanců dané třídy na konci současného a předchozího období.

Zdroj: ISPV, vlastní výpočty

Tabulka IV Relativní ukazatele vývoje zaměstnanosti podle věkových skupin v souboru ekonomických subjektů

Relativní ukazatel	Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v souboru				Nově najatí zaměstnanci (Hires rate)				Propuštění zaměstnanci (Separations rate)				Čistá změna zaměstnanosti (Net employment change rate)				
	2008/2007		2009/2008		2008/2007		2009/2008		2008/2007		2009/2008		2008/2007		2009/2008		
	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	[%]	[p.b.]	
Věková skupina																	
15-19 let	0,9	0,7	70,0	59,7	-10,3	56,0	58,4	2,4	14,0	1,3	-12,7						
20-29 let	20,3	19,3	29,9	24,2	-5,7	31,2	29,3	-1,9	-1,3	-5,1	-3,8						
30-39 let	27,4	28,4	18,6	15,2	-3,4	19,7	18,6	-1,1	-1,1	-3,4	-2,3						
40-49 let	23,6	24,2	11,3	11,3	-3,0	16,1	15,5	-0,7	-1,9	-4,2	-2,4						
50-59 let	23,8	23,5	12,0	8,9	-3,1	18,6	21,3	2,6	-6,6	-12,4	-5,8						
60-69 let	3,7	3,7	17,6	12,8	-4,8	50,9	50,9	11,4	-21,9	-38,1	-16,2						
70 a více let	0,2	0,2	25,7	19,7	-6,0	36,4	43,7	7,3	-10,7	-23,9	-13,2						
Celkem	100,0	100,0	18,7	14,7	-4,0	22,0	22,0	0,0	-3,3	-7,3	-4,1						

Pozn.: Pro výpočet relativních ukazatelů v jednotlivých věkových skupinách byl jmenovatel definován jako prostý průměr celkového počtu zaměstnanců v dané věkové skupině na konci současného a předchozího období.

Zdroj: ISPV, vlastní výpočty

Tabulka V Relativní ukazatele vývoje zaměstnanosti podle pohlaví v souboru ekonomických subjektů

Relativní ukazatel	Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v souboru		Nově najatí zaměstnanci (Hires rate)		Propuštění zaměstnanci (Separations rate)		Čistá změna zaměstnanosti (Net employment change rate)	
	2008/2007 [%]	2009/2008 [%]	2008/2007 [%]	2009/2008 [%]	2008/2007 [%]	2009/2008 [%]	2008/2007 [%]	2009/2008 [%]
Pohlaví								
Muži	56,4	56,3	17,3	13,2	20,3	21,0	-3,0	-7,8
Ženy	43,6	43,7	20,6	16,7	24,2	23,5	-3,6	-6,8
Celkem	100,0	100,0	18,7	14,7	22,0	22,0	-3,3	-7,3

Pozn.: Pro výpočet relativních ukazatelů u jednotlivých pohlaví byl jmenovatel definován jako prostý průměr celkového počtu zaměstnanců daného pohlaví na konci současného a předechozího období.

Zdroj: ISPV, vlastní výpočty